

ambtenaren die van 'ein sehr schlechtes Ergebnis' repte.¹

Beseftte Seys-Inquart de politieke betekenis van dat 'zeer slechte resultaat'? Wij weten het niet. Toen het fiasco van de metaalvordering in de herfst van '41 kwam vast te staan, had de *Reichskommissar* in elk geval belangrijker zaken aan zijn hoofd: de mogelijkheid doemde op dat zijn aanbieden *Führer* het grote doel dat hij zich bij de invasie van de Sowjet-Unie gesteld had, *niet* zou bereiken.

De Sowjet-Unie houdt stand

Eerder vermeldden wij dat aan elk van de drie legergroepen die de Sowjet-Unie overvielen, een specifiek doel gesteld was: de groep-*Nord* moest Leningrad bereiken, de groep-*Mitte* Moskou en de groep-*Süd* diende door te stoten naar de voornaamste centra van de Russische aardolie-productie in de Kaukasus. Eind augustus, na een campagne van twee maanden, hadden de drie groepen wel belangrijke vorderingen gemaakt in de richting van de gestelde doelen, vooral in die van Leningrad, maar de Russische weerstand werd veeleer sterker dan zwakker. En de Duitse verliezen stegen: aan gesneuvelden, vermisten en gewonden was het *Ostheer* medio augustus meer dan een tiende van zijn oorspronkelijke kracht kwijt geraakt. Nog bedenkelijker was, dat begin september van elke tien Duitse tanks waarmee de grote aanval op 22 juni ingezet was, drie kapotgeschoten of anderszins onherstelbaar beschadigd waren: de vuist die in de *Blitzkrieg* de krachtigste slagen placht uit te delen, werd dus zwakker.

Het werd in de loop van augustus duidelijk dat, in strijd met de oorspronkelijke opzet, in strijd ook met de uitgelaten verwachtingen die Hitler en zijn naaste medewerkers in de eerste vijf, zes weken van het offensief gekoesterd hadden, de Duitse krachten niet toereikend waren om de gestelde doelen *tegelijk* na te streven: er moest een keuze worden gemaakt en die keuze concentreerde zich op de vraag of het gros van de Duitse tankdivisies al of niet

¹ Brief, 17 juni 1942, van dr. Heinemann aan Fischböck en Schmidt (*VuJ*, HA Inneres, 136 b). Een overeenkomstige metaalvordering bracht in België bijna driemaal zoveel op: 9 000 ton, maar daar had de *Militärbefehlshaber* bepaald dat gezins-hoofden of zelfstandige personen die niet een zeker minimumgewicht inleverden, een extra belastingaanslag zouden krijgen. Wat men in Nederland aan metalen ingeleverd had, werd na omsmelting en zuivering aan de Nederlandse industrie ter beschikking gesteld, gedeeltelijk evenwel voor de bewerking van Duitse orders.